Yüksel Erdogan a ostatní proti Turecku, rozsudek ze dne 15. 2. 2007

Stěžovatel: rozsudek

Číslo stížnosti: 57049/00

Datum: 15.02.2007

Článek Úmluvy: čl. 1
čl. 2
čl. 29
čl. 34
čl. 35
čl. 41
čl. 6
čl. 8

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, lhůta šesti měsíců, nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, právo na život, právo na život a ochrana před špatným zacházením, vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

TŘETÍ SEKCE

15. února 2007

VĚC YÜKSEL ERDOGAN A OSTATNÍ

(Rozsudek ve věci Yüksel Erdogan a ostatní v. Turecko)

Evropský soud pro lidská práva – Třetí sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci B.M. Zupančič, předseda, J. Hedigan, R. Türmen, A. Gyulumyaová, E. Myjer, I. Ziemeleová a I. Berro-Lefévrová a dále S. Quesada, tajemník sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 25. ledna 2007 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 57049/00) proti Turecké republice předložená Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) devíti tureckými občany, Yükselem Erdoganem, Melihou Erdoganovou, Sinanem Erdoganem, Bahar Saglamovou, Sinasi Yalcinem, Hüsnü Yalcinem, Ali Yalcinem, Ramazanem Erdoganem a Rasidiye Erdoganovou (dále jen „stěžovatelé“), dne 25. února 2000.
2. Stěžovatelé byli zastoupeni B. Ascim, M. Narinem, A.N. Celikovou, M. Köylöglu, C. Yücelem a H.I. Türkyilmazem, advokáty vykonávajícími praxi v Istanbulu. Turecká vláda nejmenovala

svého zástupce pro účely řízení před Soudem.

3. Stěžovatelé s odvoláním na čl. 2 Úmluvy tvrdili, že jejich příbuzní Fuat Erdogan, Elmas Yalcinová a Ismet Erdogan byli nezákonně usmrceni bezpečnostními silami a že státní orgány neprovedly účinné vyšetřování okolností případu. Stěžovatelé dále s odvoláním na čl. 6 Úmluvy tvrdili, že trestní řízení vedené proti policistům nebylo uzavřeno v „přiměřené lhůtě".
4. Dne 11. března 2005 Soud rozhodl vyrozumět o stížnosti Vládu. Podle ustanovení čl. 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl posoudit meritum stížnosti současně s její přípustností.
5. Dne 2. května 2005 požádala kancelář Soudu zástupce stěžovatelů, aby do 13. května 2005 předložili plné moci podepsané dvěma stěžovateli, a to panem Ramazanem Erdoganem a paní Rasidiye Erdoganovou.
6. Dne 16. května 2005 požádal jeden ze zástupců stěžovatelů o měsíční prodloužení lhůty povolené k předložení plné moci s odůvodněním, že tito stěžovatelé žijí v jiném městě. Dne 7. června 2005 kancelář Soudu informovala zástupce stěžovatelů, že předseda senátu vyslovil souhlas s tím, aby bylo požadované prodloužení povoleno. Zástupci stěžovatelé byli také upozorněni na to, že případ by mohl být vyškrtnut ze seznamu pro nedostatek zájmu. Dopisem ze dne 29. září 2006 byli zástupci stěžovatelů ještě jednou upozorněni na to, že případ by mohl být vyškrtnut ze seznamu pro nedostatek zájmu.
7. Soud neobdržel žádné odpovědi na dopisy ze 16. května a 29. září 2006.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNI

1. Okolnosti případu
2. Data narození stěžovatelů a jejich vztah ke třem osobám, které byly usmrceny jsou následující:

Yüksel Erdogan (1943) a Meliha Erdoganová (1942) jsou rodiči a Sinan Erdogan (1962) a Bahar Saglamová (1970) jsou sourozenci zemřelého Ismeta Erdogana. Sinasi Yalcin (1970), Hüsnü Yalcin (1952) a Ali Yalcin (1954) jsou bratři zemřelé Elmas Yalcinové. Ramazan Erdogan a Rasidiye Erdoganová jsou rodiči zemřelého Fuata Erdogana.

1. Usmrcení Ismeta Erdogana, Elmas Yalcinové a Fuata Erdogana a následné vyšetřování jejich smrti
2. Dne 28. září 1994 byli Fuat Erdogan, Elmas Yalcinová a Ismet Erdogan usmrceni v kavárně Arzum v Besiktas, centrální čtvrti Istanbulu, policisty z protiteroristické jednotky Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. Podle zprávy vypracované dvěma policisty téhož dne v 15 hod. 45 minut obdrželo bezpečnostní ředitelství anonymní telefonát na jeho interní linku č. 139. Volající informoval policii, že viděl dva muže a jednu ženu v Besiktas a že jeden z mužů dal ženě zbraň. Volající rovněž policistům oznámil, že tyto tři osoby se nacházejí v kavárně Arzum.
3. Téhož dne byla vyhotovena zpráva o zatčení, kterou sepsalo osm policistů z protiteroristické jednotky Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. Podle této zprávy, poté co obdrželi anonymní telefonát, dorazili policisté do kavárny Arzum. Oznámili podezřelým, kteří se nacházeli v druhém podlaží kavárny, že jsou policisté, a vyzvali je, aby jim předložili průkazy totožnosti. Podezřelí začali křičet a zahájili palbu. Policisté nato nařídili podezřelým, aby se vzdali, a odpověděli palbou, aby se chránili. Když zjistili, že ze strany podezřelých již střelba ustala, palbu zastavili. Poté uviděli, že tři podezřelí jsou mrtví, a informovali o tom prokurátora. Průkazy totožnosti nalezené u zemřelých byly vystaveny na jména odlišná od jmen příbuzných stěžovatelů. Poblíž dvou těl byly nalezeny dvě střelné zbraně, tři zásobníky, šest nábojnic ráže 7,65 mm, pět prázdných nábojnic ráže 7,65 mm, dvacet prázdných nábojnic ráže 9 mm a pět kulek. U mužských těl nalezli policisté také nějaké dokumenty.
4. Téhož dne ve 20.10 hod. istanbulský prokurátor vyhotovil zprávu, podle níž dorazil na místo incidentu po obdržení telefonátu z ústřední policejní stanice v 17.10 hod. Ve zprávě uvedl, že k prohlídce mrtvých byl přivolán lékař z Ústavu soudního lékařství. Lékař dorazil na místo v

19.10 hod. a prohlédl těla, která pak byla odvezena do márnice Ústavu soudního lékařství. Podle uvedené zprávy odebrali policisté z technického oddělení Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu otisky prstů zemřelých, aby určili jejich identitu. Prokurátor pak nařídil, aby kulky, nábojnice a dvě střelné zbraně, které byly nalezeny poblíž mrtvých, byly předány policistům z technického oddělení Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. Zbraně však byly předány A.B., který byl jedním z policistů, kteří se zúčastnili dané operace.

5. Téhož dne vyslechli dva policisté tři osoby, které spravovaly kavárnu Arzum, a to N.A., C.A. a S.A. N.A. potvrdila, že zemřelí přišli do kavárny, ale když o 15 až 20 minut později dorazili policisté, ona již nebyla uvnitř kavárny. N.A. uvedla, že slyšela policisty, jak podezřelým nařizují, aby se vzdali, načež uslyšela střelbu. N.A. dále uvedla, že se poději dověděla, že podezřelí byli teroristé a že byli v kavárně v přestřelce zastřeleni. Závěrem N.A. uvedla, že zemřelé neznala.
6. C.A. a S.A. vypověděly, že když policisté dorazili, nařídili podezřelým, aby se vzdali. Dále uvedly, že kavárnu opustily, když to policisté jim a jejich hostům nařídili. Když odcházely, uslyšely střelbu. Závěrem vypověděly, že se později dověděly, že zemřelí byli teroristé a že zemřeli při přestřelce.
7. Dne 29. září 1994 byly provedeny pitvy zemřelých. Pitevní zprávy byly vyhotoveny 20. října 1994.
8. Podle zprávy ohledně Fuata Erdogana, byl zastřelen dvěma kulkami do hlavy a třemi kulkami do dalších částí těla. Dvě rány po kulkách byly nalezeny na pravém a levém spánku. Zbývající tři kulky vnikly do těla horní částí levého a pravého femuru a dolní části levé scapule. Výstupní rány byly nalezeny poblíž xiphoidu, nad scrotem a poblíž pubické kosti. Jako příčina smrti byla uvedena fraktura lebky, vnitřní krvácení a krvácení do mozku. Znalci dále uvedli, že parafinový test, který měl být proveden za účelem odhalení střelného prachu na rukou zemřelých, nemohl být proveden, jelikož na obou rukou byl inkoust kvůli vzetí otisků prstů policisty na místě incidentu.
9. Zpráva ohledně Ismeta Erdogana ukázala, že byl zasažen dvěma kulkami. Vstupní rány byly nalezeny na pravé straně parietální kosti a na scapulární linii vzadu. Výstupní rána byla nalezena na levém uchu. V závěru zprávy bylo uvedeno, že jeho smrt nastala v důsledku fraktury lebky, krvácení do mozku a poškození mozkové kůry.
10. Podle zprávy ohledně Elmas Yalcinové, byla zasažena jednou kulkou do hlavy a jednou do břicha. Vstupní rány byly nalezeny na pravé straně parietální kosti a na pravé straně břicha. Výstupní rány byly nalezeny uprostřed horního rtu a na pravé straně glutea. Jako příčina smrti byla uvedena rovněž fraktura lebky, krvácení do mozku a poškození mozkové kůry. Znalci dále poznamenali, že na jejích obou rukou se nacházel inkoust kvůli vzetí otisků prstů policisty na místě incidentu.
11. Podle pitevních zpráv byly všechny výstřely vypáleny na dlouhou vzdálenost.
12. Dopisem ze dne 30. září 1994 ředitel protiteroristické jednotky zaslal laboratoři Krajské kriminální policie v Istanbulu střelnou zbraň Browning, střelnou zbraň Unique, dva zásobníky, dvacet prázdných nábojnic ráže 9 mm, pět prázdných nábojnic ráže 7,65 mm, čtyři kulky ráže 9 mm a jednu kulku ráže 7,65 mm. Ředitel ve svém dopise uvedl, že tyto předměty byly nalezeny poblíž mrtvol a patřily zemřelým.
13. Dne 5. října 1994 byla provedena dvěma znalci z laboratoře Krajské kriminální policie v Istanbulu balistická prověrka dvou střelných zbraní nalezených na místě incidentu. Podle zprávy vypracované těmito znalci pocházelo pět prázdných nábojnic a kulka ráže 7,65 mm ze dvou zbraní, které byly nalezeny poblíž mrtvých, a zbývajících dvacet nábojnic a čtyři kulky ráže 9 mm pocházely ze zbraní policistů. Téhož dne zástupce ředitele laboratoře Krajské kriminální policie informoval protiteroristickou jednotku, že přezkoušené střelné zbraně nebyly dříve použity při spáchání nějakých jiných trestných činů.
14. Dne 6. října 1994 vypovídaly N.A., S.A. a C.A. před prokurátorem v Istanbulu. N.A. uvedla, že během incidentu v kavárně nebyla a když byla telefonicky kontaktována, bylo jí řečeno, že

došlo ke střetu mezi teroristy a policií. Když dorazila do kavárny Arzum, bylo již po incidentu a podezřelí byli mrtví. Když ji prokurátor upozornil na to, že došlo k rozporu mezi její výpovědí před ním a její výpovědí před policisty, N.A. uvedla, že když podezřelí přišli do kavárny, ona tam nebyla. Tvrdila, že když opouštěla kavárnu, slyšela policisty, jak někomu nařizují, aby se vzdal.

15. S.A. a C.A. před prokurátorem vypověděly, že N.A. nebyla v kavárně, když tam podezřelí přišli. Uvedly, že jim policisté v civilu nařídili, aby kavárnu opustili. Potom uslyšely příkazy policistů, aby se podezřelí vzdali, načež odešly do sousedního obchodu. Uvedly, že uslyšely střelbu, načež se dověděly, že tři podezřelí jsou mrtví.
16. Dne 18. října 1994 provedli tři znalci z Ústavu soudního lékařství prohlídku oblečení zemřelých. Znalci dospěli k závěru, že výstřely nebyly vypáleny z krátké vzdálenosti. Dále pak uvedli, že není možné určit přesnou vzdálenost výstřelů.
17. Dne 1. listopadu 1994 zaslal ředitel proti teroristické jednotky Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu pásky a záznamy dvou televizních programů o incidentu, během nichž novináři uskutečnili rozhovor s N.A., majitelkou kavárny Arzum, a s neidentifikovaným svědkem. N.A. tvrdila, že byla mimo kavárnu, když tam dorazili policisté, 10 nebo 15 minut po příchodu zemřelých. Dále uvedla, že policisté klientům nařídili, aby se vzdali, a že jelikož ti to neakceptovali, zahájili policisté palbu. Další očitý svědek uvedl, že policisté vešli do kavárny a požádali zemřelé, aby se vzdali. Svědek dále uvedl, že podezřelí zahájili střelbu jako první a že policisté ji opětovali, což vedlo ke střetu. Očitý svědek však uvedl, že v době incidentu nebyl v kavárně, nýbrž mimo ni s dalšími policisty.
18. Dne 4. listopadu 1994 obdržel prokurátor v Istanbulu výpovědi dvou policistů, R.A. a H.K. Policisté vypověděli, že střelba vzešla od podezřelých a policisté že na ni odpověděli, aby je zastrašili a od střelby odradili.
19. Dne 21. listopadu 1994 obdržel prokurátor výpovědi S.K.a A.B., kteří uvedli, že policisté zahájili střelbu, aby zastrašili podezřelé, a že neměli v úmyslu je zastřelit. A.B. dále uvedl, že policisté s neprůstřelnými vestami vstoupili do kavárny, když on a někteří další policisté zůstali venku, protože činili bezpečnostní opatření okolo kavárny.
20. Trestní řízení proti policistům
21. Dne 22. listopadu 1994 vznesl istanbulský prokurátor obžalobu u Porotního soudu v Istanbulu proti čtyřem policistům, S.K., M.K,. R.A. a H.K. z protiteroristické jednotky Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. Prokurátor vydal rozhodnutí o nestíhání B.A., dalšího podezřelého policisty, protože ten mezitím zemřel. Obžaloba se opírala o články 450 § 5, 463, 281, 31, 33a 49 § l a 3 trestního zákona. Obžalovaní byli obžalování ze zabití – aniž by byl identifikován skutečný pachatel – během ozbrojeného střetnutí mezi zemřelými podezřelými a bezpečnostními složkami.
22. Dne 29. listopadu 1994 se konalo první ústní jednání před Porotním soudem v Istanbulu.
23. Ústní jednání ze dne 9. února 1995
24. Dne 9. února 1995 jeden ze stěžovatelů, Yükse Erdogan, a otec Elmas Yalcinové Mustafa Yalcin vstoupili do trestního řízení proti policistům jako civilní strana. Téhož dne nařídil soud první instance balistickou zkoušku prázdných nábojnic a rozhodl, že obžalovaní nebudou drženi ve vazbě během řízení v souladu s článkem 15 § 1 zákona o prevenci před terorismem. Soud dále nařídil, aby zbraně, které byly vydány A.B., byly zaslány do soudní úschovy u istanbulských soudů.
25. Ústní jednání ze dne 5. května a 6. července 1995
26. Dne 5. května 1995 vypovídali obžalovaní policisté před Porotním soudem v Istanbulu. Všichni tvrdili, že když dorazili do kavárny Arzum, vyvedli ven dvě osoby, které ji spravovaly. Potom vešli do kavárny a oznámili podezřelým, že jsou policisté. Podezřelí však začali střílet. Obžalovaní dále uvedli, že na straně podezřelých byla zahájena střelba a policisté, aby je zastrašili a aby se bránili, na to odpověděli také střelbou. Jeden z obžalovaných, S.K., uvedl, že on nestřílel. Všichni obžalovaní uvedli, že když vešli do kavárny, neměli na sobě neprůstřelné

vesty. Téhož dne vypovídali před soudem také dva svědkové, E.M. a N.C., z protiteroristické jednotky Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. Uvedli, že se nacházeli mimo kavárnu. Proto nesvědčili o střetu, ale slyšeli obžalované policisty, jak nařizují podezřelým, aby se vzdali.

27. Během ústního jednání požádali advokáti intervenujících stran soud, aby položil obžalovaným některé otázky ohledně trajektorií kulek a vzdálenosti střelby. Porotní soud v Istanbulu tyto žádosti zamítl s tím, že není třeba mít na uvedené otázky odpovědi.
28. Téhož dne soud první instance nařídil, aby byly střelné zbraně předány k balistické zkoušce. Soud dále nařídil, aby kulky, které byly nalezeny na místě incidentu, byly podrobeny zkoušce, která by určila, které z kulek a nábojnic byly vypáleny ze zbraní obžalovaných.
29. Ke konci ústního jednání 6. července 1995 nařídil znovu soud první instance, aby střelné zbraně obžalovaných byly zaslány k balistické zkoušce.
30. Ústní jednání ve dnech 30. října a 13. prosince 1995 a následný vývoj
31. Dne 30. října 1995 vyslechl Porotní soud v Istanbulu další čtyři svědky, A.B., policistu z protiteroristické jednotky, N.A., C.A. a S.A., tři osoby, které spravovaly kavárnu Arzum. A.B. tvrdil, že v kavárně nebyl, takže nebyl svědkem incidentu, ale že slyšel policisty, jak podezřelé varovali. Vypověděl, že jakmile policisté vešli do kavárny, uslyšel jeden výstřel a že neví, zda jako první vystřelili policisté nebo podezřelí. A.B. dále uvedl, že podepsal zprávu o zatčení a že si nemůže vzpomenout na přesné rozmístění zbraní na místě incidentu. Na závěr A.B. uvedl, že si nevzpomíná, kdo zemřelé varoval. N.A., majitelka kavárny Arzum, svědčila v tom smyslu, že v den incidentu nebyla v kavárně a že o incidentu ji informovala její sestra S.A. Dále pak uvedla, že okna kavárny nebyla kulkami zasažena. Když jí soud první instance připomněl její výpověď před policií a zdůraznil, že mezi oběma výpověďmi existuje rozpor, N.A. uvedla, že si předtím, než vypovídala na policii, vzala uklidňující prášky a že svou výpověď podepsala, aniž by ji četla. S.A. a C.A. uvedly, že jim policisté nařídili vyjít ven, takže nebyly svědky incidentu. C.A. uvedla, že slyšela varování policistů, ale jelikož byla v jiném obchodě, nic neslyšela. Uvedla, že si již nevzpomíná, za jak dlouho začali policisté střílet. S.A. vypověděla, že neslyšela policisty nařizovat podezřelým, aby se vzdali. S.A. dále uvedla, že dvě až tři sekundy poté, co uslyšela policisty mluvit, zaslechla střelbu, která trvala asi 2 až 3 minuty. Uvedla, že sklo příborníku, který se nacházel v přízemí, bylo během incidentu rozbito a že nemohlo být rozbito kulkou přicházejíc ze strany podezřelých, ledaže by se kulka odrazila od zdi. Závěrem S.A. uvedla, že nemá žádné informace o poloze mrtvých ve druhém poschodí kavárny, jelikož jí policisté nedovolili vyjít nahoru.
32. Téhož dne soud první instance ještě jednou nařídil, aby střelné zbraně obžalovaných byly předány k balistické zkoušce, a to poté, co obdržel dopis od Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu odmítající tyto zbraně vydat s odůvodněním, že obžalovaní by bez svých zbraní nebyli v bezpečí.
33. V průběhu téhož ústního jednání požádaly intervenující strany soud, aby nařídil vazbu obžalovaných, protože se k ústnímu jednání bez omluvy nedostavili. Prokurátor se vyjádřil v tom smyslu, že obžalovaní by měli být vyzváni, aby uvedli důvody, proč se k ústnímu jednání nedostavili. Advokát obžalovaných požádal, aby obžalovaní byli zproštěni povinnosti se ústních jednání účastnit. Porotní soud v Istanbulu této žádosti vyhověl s odůvodněním, že obžalovaní a svědci již byli vyslechnuti. Soud dále rozhodl, že bude provedena obhlídka místa, jakmile obdrží zprávu o balistické zkoušce z Ústavu soudního lékařství.
34. Blíže neuvedeného data zaslalo Bezpečnostní ředitelství v Istanbulu Porotnímu soudu v Istanbulu šest střelných zbraní, které byly použity obžalovanými policisty při incidentu dne 28. září 1994.
35. Dne 13. prosince 1995 soud první instance rozhodl zaslat zbraně obžalovaných jakož i kulky a prázdné nábojnice nalezené na místě incidentu a jednu kulku vytaženou z těla Ismeta Erdogana, Ústavu soudního lékařství na balistickou zkoušku s cílem určit, které z těchto kulek a nábojnic byly vypáleny ze zbraní obžalovaných.
36. Dne 8. ledna 1996 přezkoumali znalci z Ústavu pro soudní lékařství zbraně obžalovaných, dvě

kulky ráže 9 mm, které byly nalezeny na místě incidentu, a jednu kulku ráže 9 mm, která byla vytažena z těla Ismeta Erdogana. Znalci dopěli k závěru, že žádná z kulek ráže 9 mm nebyla vypálena ze zbraní policistů.

37. Ústní jednání ze dne 22. dubna 1996 a následný vývoj
38. Dne 22. dubna 1996 byla balistická zpráva přečtena před soudem. Intervenující strany vyslovily názor, že některé součástky střelných zbraní mohly být vyměněny, a požádaly soud první instance, aby si vyžádal informace v tom smyslu, zda k takové výměně došlo. Intervenující strany dále požádaly, aby prázdné nábojnice byly také zaslány Ústavu pro soudní lékařství k posouzení a aby bylo určeno, zda tři kulky ráže 9 mm odpovídají třem prázdným nábojnicím. Závěrem intervenující strany požádaly soud, aby v kavárně Arzum provedl obhlídku místa, protože byly informovány o tom, že kavárna bude renovována. Prokurátor s intervenujícími stranami souhlasil.
39. Téhož dne Porotní soud v Istanbulu rozhodl, aby střelné zbraně obžalovaných, jakož i kulky a nábojnice, nalezené poblíž zemřelých a vytažené z jedné mrtvoly, byly zaslány k novému přezkoumání. Soudní znalci byli požádáni, aby podali informace s cílem určit, zda kulky ráže 9 mm souhlasí s prázdnými nábojnicemi a zda prázdné nábojnice byly vypáleny z jedné ze střelných zbraní patřících policistům či zemřelým. Soud dále rozhodl požádat Bezpečnostní ředitelství v Istanbulu, aby jej informovalo o tom, zda byly po 28. září 1994 vyměněny některé části zbraní. Závěrem soud rozhodl vykonat v kavárně Arzum obhlídku místa dne 18. června 1996.
40. Ve dnech 31. května a 20. června 1994 Porotní soud v Istanbulu obdržel dva dopisy od Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. V dopise ze dne 31. května 1996 ředitelství uvedlo, že nemá žádné informace o tom, zda byly části zbraní vyměněny, zatímco ve druhém dopise uvedlo, že části zbraní vyměněny nebyly.
41. Dne 18. června 1996 soudci Porotního soudu v Istanbulu, jeden znalec, čtyři obžalovaní policisté a jejich zástupci, jakož i zástupci intervenujících stran, odešli do kavárny Arzum za účelem obhlídky místa. Kavárna Arzum však byla mezitím renovována, takže soud nemohl provést obhlídku na místě incidentu při absenci svědků, kteří spravovali kavárnu v době incidentu. Soud první instance se proto rozhodl provést inspekci na místě za přítomnosti svědků.
42. Ústní jednání 11. července 1996 a následný vývoj
43. Dne 11. července 1996 rozhodl Porotní soud v Istanbulu vyžádat si více informací od Bezpečnostního ředitelství, jelikož dopisy z 31. května a 20. června 1996 si vzájemně odporovaly. Soud dále nařídil, aby byla provedena balistická zkouška. Soud definitivně rozhodl provést obhlídku místa za účasti všech obžalovaných, svědků a intervenujících stran dne 11. října 1996.
44. Dne 24. července 1996 zaslal zástupce ředitele Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu dopis Porotnímu soudu v Istanbulu, ve kterém uvedl, že o každé změně na zbraních by mohla rozhodnout pouze kriminální laboratorní zkouška a že by takováto změna byla trestným činem.
45. Dne 28. srpna 1996 provedli znalci z Ústavu soudního lékařství novou balistickou zkoušku. Balistická zpráva potvrdila zprávu laboratoře Krajské kriminální policie v Istanbulu ze dne 5. října 1994. Zpráva dále odhalila, že dvacet nábojnic ráže 9 mm ze dvaceti dvou, které byly předloženy znalcům, bylo vypáleno ze zbraní s čísly MP5-3793, T-1192 a 245 PV 30170. První střelná zbraň patřila H.K., druhá patřila B.A. a třetí zbraň patřila S.K. Podle zprávy čtyři kulky ráže 9 mm rovněž souhlasily se zbraní B.A. č.T-1192. Pokud jde o kulku ráže 9 mm, která byla vytažena z těla Ismeta Erdogana, a dvě další kulky ráže 9 mm nalezené poblíž mrtvého Fuata Erdogana, dospěli soudní znalci k odlišnému závěru než u svých prvních nálezů. Vyslovili názor, že první kulka byla vystřelena ze zbraně č. T-1192 a druhé dvě kulky byly vystřeleny ze zbraní č. T-1192 a 245 PV 30170. Tyto zbraně patřily B.A. a S.K.
46. Dne 3. září 1996 obdrželi tři z obžalovaných policistů, S.K., R.A. a H.K., nařízení Porotního soudu v Istanbulu, v němž byli vyzváni, aby se zúčastnili obhlídky místa dne 11. října 1996.

Čtvrtý obžalovaný policista, M.K., nemohl být obeslán, protože byl jmenován na místo v Erzurumu.

47. Dne 11. října 1996 provedli soudci Porotního soudu v Istanbulu, jeden znalec, jedna z intervenujících stran, Ali Yalcin, jeho zástupce, N.A., S.A. a dva policisté přizvaní jako svědci, E.M. a N.C., obhlídku místa. Během obhlídky uvedly N.A. a S.A., že schody vedoucí do druhého podlaží kavárny zůstaly beze změny. S.A. dále ukázala soudcům, kde zemřelí seděli, a místo stop po kulkách na stěnách ve druhém podlaží v den incidentu. Policisté tvrdili, že v době incidentu byli mimo kavárnu a že neměli žádné informace o tom, jak k zabití došlo. N.C. dále tvrdil, že zemřelí nebyli varováni megafonem a že si nevzpomíná na polohu mrtvých ve druhém poschodí.
48. Po obhlídce místa, dne 22. října 1996, znalec, který se obhlídky zúčastnil, vypracoval zprávu a náčrt, na němž byla vyobrazena kavárna, stopy po střelách a poloha mrtvol v době incidentu.
49. Ústní jednání ve dnech 23. října a 23. prosince 1996, 20. února a 5. května 1997
50. Dne 23. října 1996 se dva ze stěžovatelů, Ali Yalcin a Hüsnü Yalcin k řízení rovněž připojili jako civilní strany.
51. Dne 23. prosince 1996 požádaly intervenující strany soud první instance, aby rozšířil rozsah vyšetřování, a tvrdily, že náčrt místa je chybný a že je třeba provést technickou expertizu ohledně trajektorie kulek v tělech zemřelých.
52. Dne 20. února 1997 jeden ze stěžovatelů, Sinasi Yalcin, se připojil k trestnímu řízení jako civilní strana. Téhož dne soud první instance rozhodl, že není nutné náčrt opravovat, a vyzval intervenující strany, aby své připomínky k meritu věci přednesly během dalšího ústního jednání.
53. Dne 5. května 1997 požádaly intervenující strany ještě jednou soud první instance, aby rozšířil rozsah vyšetřování. Intervenující strany zejména požadovaly, aby byly vypracovány přepisy policejních komunikací po rádiu ze dne 28. září 1994 a aby od Generálního ředitelství bezpečnosti byly vyžádány informace, zda operace provedená 29. září 1994 byla jednou z „tajných operací“, o jejichž provedení předtím hovořil Mehmet Agar, tehdejší ministr vnitra. Intervenující strany dále žádaly, aby policisté, kteří vypracovali pitevní zprávy, byli vyslechnuti jako svědci a aby Turk Telekom byl požádán předložit informace o tom, zda existoval nějaký telefonát Bezpečnostnímu ředitelství v Istanbulu, který byl zmíněn ve zprávě vypracované dne 29. září 1994 v 15.45 hod. Intervenující strany dále požádaly soud první instance, aby jako znalce vyslechl patologa, který by určil přesnou vzdálenost střelby, a aby příslušným orgánům nařídil předložit informace o tom, zda střelné zbraně údajně nalezené poblíž mrtvých byly zbraněmi speciálních jednotek. Soud první instance požádal prokurátora, aby k připomínkám intervenujících stran zaujal stanovisko, a proto rozhodl ústní jednání odročit.
54. Ústní jednání ve dnech 10. července a 20. října 1997
55. V průběhu ústního jednání, které se konalo 10. července 1997, požádal Sinasi Yalcin, aby bylo obžalovaným policistům nařízeno účastnit se ústních jednání, protože si přál položit jim otázky. Dále pak požádal o to, aby policisté byli vzati do vazby, protože trajektorie kulek v tělech zemřelých jasně demonstrovaly, že byli popraveni. Další intervenující strana, Yüksel Erdogan, požádal soud, aby provedl novou inspekci na místě s cílem určit, zda trajektorie kulek odpovídají zprávě o událostech, kterou vypracovali obžalovaní policisté. Advokát S.K. požadoval provedení nové balistické zkoušky a tvrdil, že S.K. nestřílel. Závěrem prokurátor požádal soud první instance, aby vyslechl policisty, kteří vypracovali zprávu dne 29. září 1994 v 15.45 hod. jako svědci. Jeden z advokátů intervenujících stran předložil dokumenty ohledně dalších trestních řízení vedených proti policistům obžalovaným ze zabití a rozsudky Evropského soudu pro lidská práva v případech, které se týkaly jednání obžalovaných policistů. Porotní soud v Istanbulu ústní jednání odročil, aby mohly být posouzeny žádosti stran a prokurátora.
56. Dne 20. října 1997 zamítl Porotní soud žádosti intervenujících stran, obžalovaných policistů a prokurátora, neboť konstatoval, že důkazy ve spise jsou postačující, aby umožnily zjistit

faktické okolnosti případu. Soud vyzval strany a prokurátora, aby předložili své připomínky k meritu případu, a proto ústní jednání odročil.

57. Ústní jednání 21. prosince 1998 a zpráva Ústavu pro soudní lékařství ze dne 15. ledna 1999
58. Dne 21. prosince 1998 rozhodl Porotní soud v Istanbulu, na žádost intervenujících stran a prokurátora, požádat Ústav pro soudní lékařství o provedení zkoušky všech střelných zbraní, kulek a nábojnic s cílem vyřešit rozpory mezi předchozími balistickými zprávami a určit, zda vstupy kulek do mrtvých mohly být důsledkem střelby zdola do druhého podlaží a zda zemřelí byli terčem obžalovaných. Soud si dále vyžádal informace ohledně vzdálenosti střelby.
59. Dne 15. ledna 1999 vypracovali znalci z Ústavu pro soudní lékařství tři separátní zprávy ohledně zemřelých. Relevantní odstavce, které byly společné všem třem zprávám, zněly následovně:

„… Je lékařsky uznávaným faktem, že vstupní a výstupní díry v mrtvolách nemohou být indikací míst a úrovně přesného místa, odkud bylo vystřeleno, jelikož osoby jsou mobilní a mohou měnit místo a polohu. Nelze proto lékařsky určit, zda byly kulky vystřeleny z přízemí nebo ze schodů nebo z druhého podlaží. Rovněž nelze určit, zda zemřelí byli terčem obžalovaných.

… Jednomyslně byl učiněn závěr, že všechny výstřely byly vypáleny na dlouhou vzdálenost a že přesnou vzdálenost střelby nelze určit.“

9. Ústní jednání mezi 24. březnem 1999 a 5. prosincem 2001 a zpráva Ústavu pro soudní lékařství ze dne 19. září 2001
10. V různých dnech požádal Porotní soud v Istanbulu Ústav pro soudní lékařství provést novou balistickou zkoušku všech střelných zbraní, kulek a nábojnic s cílem vyřešit rozpory mezi jeho zprávami z 8. ledna a z 28. srpna 1996, aby se určilo, zda některé kulky byly vystřeleny ze zbraně S.K. Soud první instance však musel odročit ústní jednání mezi 24. březnem 1999 a 27. březnem 2001, protože střelná zbraň policisty B.A. nebyla k balistické zkoušce předložena.
11. Dne 27. března 2001 zaslal soud první instance střelné zbraně, kulky a nábojnice Ústavu pro soudní lékařství.
12. Dne 19. září 2001 vyhotovil Ústav pro soudní lékařství balistickou zprávu. Závěry expertů zněly následovně:

„Jak již bylo určeno ve zprávě ze dne 28. srpna 1996:

1. Tři z kulek ráže 7,65 mm byly vystřeleny ze střelné zbraně Browning č. 241716. Dvě z kulek ráže 7,65 mm byly vystřeleny ze střelné zbraně značky Unique č. 855392.
2. U dvaceti prázdných nábojnic 9 mm:
3. a) Devět z nich bylo vystřeleno ze střelné zbraně Č.MP5-3793, osm z nich bylo vystřeleno ze střelné zbraně Česka č. T-1192 a tři z nich byly vystřeleny ze střelné zbraně Browning č. 245 PV 30170.
4. b) Kromě toho, dvě prázdné nábojnice 9 mm nebyly vystřeleny z předložených zbraní. Byly vystřeleny ze dvou odlišných automatických či poloautomatických střelných zbraní ráže 9 mm.
5. U tří kulek ráže 9 mm:
6. a) ta, která byla zaslána v obálce označené „Ibrahim Korkmaz“, byla vystřelena ze střelné zbraně Česka č. T-l 192;
7. b) jedna ze dvou kulek, které byly zaslány v obálce označené …“Fuat Erdogan“, byla vystřelena ze střelné zbraně Česka č. T-1192 a druhá byla vystřelena ze střelné zbraně Browning č. 245 PV 30170.
8. Tři kulky ráže 9 mm mohou patřit k zaslaným prázdným nábojnicím 9 mm. Nelze však s jistotou určit, zda mohou odpovídat či nikoliv.
9. Rozsudek Porotního soudu v Istanbulu ze dne 7. února 2002
10. Dne 7. února 2002 vynesl Porotní soud v Istanbulu svůj rozsudek v dané věci a zprostil

obžalované policisty obvinění proti nim vznesených. Soud první instance konstatoval, že zemřelí Ismet Erdogan, Fuat Erdogan a Elmas Yakcinová byli členy ilegální organizace DHKP-C, kteří v den incidentu u sebe měli falešné průkazy totožnosti, a že vůči nim existovaly nařízení k zadržení a k prohledání. Soud dále konstatoval, že mezi zemřelými a policisty došlo k přestřelce a že ze dvou střelných zbraní (č. 241716 a 855392) bylo vystřeleno pět kulek nalezených po incidentu poblíž mrtvých. Všichni tři zemřelí měli zbraně, které byly během přestřelky použity. Ve světle nálezů uvedených ve zprávě Ústavu pro soudní lékařství ze dne 19. září 2001 shledal porotní soud prokázaným, že obžalovaní policisté, včetně S.K., použili během přestřelky střelné zbraně. Z hlediska závěru uvedeného ve zprávě Ústavu pro soudní lékařství ze dne 15. ledna 1999 porotní soud dále zjistil, že policisté stříleli na dlouhou vzdálenost. Porotní soud vzal na vědomí závěr znalců, že postavení policistů a zemřelých nebylo možné zjistit. Soud měl za to, že je třeba akceptovat, že policisté se přiblížili ke schodům vedoucím ke druhému podlaží a že vystřelili v reakci na výstřely přicházející od zemřelých ve druhém podlaží. Soud dále konstatoval, že ve spise neexistuje žádný důkaz, který by dokazoval, že policisté zemřelé usmrtili, ačkoliv ti nekladli odpor, nebo že by části jejich střelných zbraní byly vyměněny. Porotní soud v Istanbulu shledal ve světle svědeckých výpovědí prokázaným, že obžalovaní policisté vyslovili nezbytná varování a že poté, co na ně bylo vystřeleno, střelbu opětovali. Soud dospěl k závěru, že policisté jednali v rámci svých povinností za účelem ochrany svých životů. Soud nalezl, že obžalovaní nepřekročili meze legitimní sebeobrany v souladu s článkem 16 zákona č. 2559 o povinnostech a zákonných oprávněních policie.

11. Rozhodnutí Kasačního soudu ze dne 7. července 2003
12. Dne 7. července 2003 Kasační soud potvrdil rozsudek Porotního soudu v Istanbulu. Shledal prokázaným, že obžalovaní policisté nepřekročili meze legitimní sebeobrany v souladu s článkem 16 písm. a) a g) zákona č. 2559.
13. Relevantní mezinárodní a vnitrostátní právo
14. Popis relevantního vnitrostátního práva platného v rozhodné době a mezinárodního práva lze nalézt v případu Erdogan a ostatní (č. 19807/92, § 51-58, 25. dubna 2006).

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Ohledně stěžovatelů Ramazana Erdogana a Rasidiye Erdoganové
2. Soud konstatuje, že právní zástupci stěžovatelů, když dne 25. února 2000 předkládali stížnost, nepředložili plnou moc podepsanou Ramazanem a Rasidiye Erdoganovými. Ve dnech 16. května a 7. června 2005 požádala kancelář Soudu právní zástupce stěžovatelů, aby předložili takovéto zmocnění, které je podstatné pro zjištění platnosti stížnosti jako předložené těmito dvěma stěžovateli. Ve dnech 7. června 2005 a 29. září 2006 byli právní zástupci stěžovatelů upozorněni, že stížnost Ramazana a Rasidiye Erdoganových by mohla být vyškrtnuta ze seznamu. Na dopisy ze dne 7. června 2005 a ze dne 29. září 2006 nepřišla žádná odpověď (viz výše odstavce 5, 6 a 7).
3. Za těchto okolností, s přihlédnutím k nedostatečné pečlivosti právních zástupců stěžovatelů a k absenci seriózní indikace, že samotní stěžovatelé si přejí předložit a sledovat stížnost, dospívá Soud k závěru, že již neexistují důvody opravňující k tomu, aby ve smyslu článku 37 § 1 písm. c) pokračoval v posuzování stížnosti předložené Ramazanem a Rasidiye Erdoganovými. Kromě toho Soud nenalézá důvody obecného charakteru, tak jak jsou definovány v článku 37 § 1 in fine, které by vyžadovaly posouzení této části stížnosti na základě tohoto článku.
4. Soud proto rozhoduje vyškrtnout stížnost, pokud byla předložena jménem Ramazana a Rasidiye Erdoganových ohledně usmrcení Fuata Erdogana, ze seznamu případů v souladu s článkem 37 § 1 písm. a) Úmluvy.
5. Porušení článků 2 a 6 Úmluvy tvrzené Yükselem Erdoganem, Melíhou Erdoganovou, Sinanem Erdoganem, Bahar Saglamovou, Sinasi Yalcinem, Hüsnü Yalcinem a Ali Yalcinem

6. Stěžovatelé s odvoláním na článek 2 Úmluvy uváděli, že použití síly bezpečnostními silami proti Ismet Erdoganovi a Elmas Yalcinové bylo nepřiměřené a mělo za následek nezákonné usmrcení. Dále podle stejného ustanovení uváděli, že vyšetřování a následné trestní řízení vedené proti čtyřem policistům bylo od základu chybné a v důsledku toho nemohlo být účinné v rozporu s procesně právními závazky podle článku 2 Úmluvy. S odvoláním na článek 6 Úmluvy dále tvrdili, že uvedené řízení nebylo ukončeno v přiměřené lhůtě.
7. Soud má za to, že tyto dílčí stížnosti je třeba posoudit z hlediska článku 2 Úmluvy, který stanoví toto:

„1. Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.

2. Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není víc než zcela nezbytné, při:
3. a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí;
4. b) provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené;
5. c) zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury.“
6. Přípustnost
7. Podání stran
8. Vláda tvrdila, že Meliha Erdoganová, Sinan Erdogan a Bahar Saglamová nevyčerpali vnitrostátní opravné prostředky, jež měli k dispozici ve smyslu článku 35 § 1 Úmluvy, jelikož se nepřipojili k řízení proti obžalovaným policistům jako civilní strany. Alternativně vláda tvrdila, že stížnost byla předložena opožděně, protože příbuzní stěžovatelů byli usmrceni dne 29. září 1994, kdežto stížnost byla předložena až 25. února 2000. Vláda tvrdila, že pokud stěžovatelé pokládali vnitrostátní opravné prostředky za neúčinné, pak měli předložit svou stížnost Soudu v rámci šesti měsíců od 29. září 1994, tj. ode dne, o němž tvrdili, že došlo k porušení Úmluvy.
9. Stěžovatelé tvrdili, že Meliha Erdoganová, Sinan Erdogan a Bahar Saglamová nebyli vyzváni, aby v trestním řízení intervenovali, protože ostatní stěžovatelé se již připojili k řízení ve věci usmrcení Ismeta Erdogana a Elmas Yalcinové. Stěžovatelé dále tvrdili, že stížnost předložili Soudu, když si uvědomili neúčinnost trestního řízení zahájeného proti policistům, takže pravidlo o šestiměsíční lhůtě splnili.
10. Hodnocení Soudu
11. Pokud jde o argument Vlády, že Meliha Erdoganová, Sinan Erdogan a Bahar Saglamová nevyčerpali vnitrostátní opravné prostředky, Soud úvodem připomíná, že pravidlo vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků upravené článkem 35 § 1 Úmluvy ukládá stěžovatelům, aby nejprve použili opravné prostředky, které jsou normálně dostupné a postačující ve vnitrostátním právním řádu k tomu, aby jim umožnily docílit nápravy údajného porušení (viz Hugh Jordan v. Spojené království /dec./, č. 24746/94, 4. dubna 2000).
12. Avšak aplikace pravidla vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků musí počítat s tím, že se aplikuje v kontextu s mašinérií pro ochranu lidských práv, kterou smluvní státy odsouhlasily zavést. Soud uznal, že článek 35 § 1 musí být aplikován s určitým stupněm flexibility a bez přehnaného formalismu. Dále bylo již uznáno, že pravidlo vyčerpání není ani absolutní, ani je není možné aplikovat automaticky; pro účely přezkoumání, zda bylo respektováno, je podstatné přihlédnout k okolnostem individuálního případu. To zejména znamená, že Soud musí realisticky přihlédnout nejen k existenci formálních opravných prostředků zakotvených v právním řádu dotčeného smluvního státu, nýbrž i k obecnému kontextu, v němž působí, jakož i k osobnímu postavení stěžovatele. Soud musí přezkoumat, zda při všech okolnostech případu učinil stěžovatel vše, co od něho bylo možné rozumně očekávat, aby vnitrostátní opravné prostředky vyčerpal (viz Ilhan v. Turecko /GC/, č. 22277/93, § 59, ECHR 2000-VII).
13. Kromě toho, závazek chránit právo na život podle článku 2 Úmluvy ve spojení s obecnou

povinností státu podle článku 1 Úmluvy „přiznat každému, kdo podléhá jeho jurisdikci, práva a svobody uvedené v Úmluvě“, implicitně vyžaduje, aby existovala určitá forma účinného úředního vyšetřování, když byl jednotlivec usmrcen v důsledku použití síly. Podstatným účelem takového vyšetřování je zabezpečit účinnou implementaci vnitrostátního práva, které chrání právo na život, a v těch případech, které zahrnují státní agenty či orgány, zajistit jejich přičitatelnost za usmrcení, k nimž došlo v rámci jejich odpovědnosti. Forma vyšetřování pro dosažení těchto účelů se může měnit podle okolností. Ať už se však použije jakýkoliv prostředek, musí státní orgány jednat z vlastního podnětu, jakmile se o záležitosti dověděly. Nemohou to ponechat na iniciativě příbuzných, ať už se jedná o předložení formální stížnosti či o převzetí odpovědnosti za zavedení jakýchkoliv vyšetřovacích postupů (viz McKerr v. Spojené království, č. 28883/95, § 111, ECHR 2001-III).

14. Soud dále připomíná, že ve svém rozhodnutí v případu Erdogan a ostatní v. Turecko (/dec./, č. 19807/92, 16. ledna 1996), kdy skutkové okolnosti případu a argumentace Vlády byly podobné skutkovým okolnostem daného případu, Komise vyslovila názor, že dva stěžovatelé, kteří neintervenovali v trestním řízení vedeném proti policistům, kteří byli obviněni z usmrcení příbuzných stěžovatelů, jsou zproštěni povinnosti připojit se k tomuto řízení, jelikož ostatní stěžovatelé již v tomto řízení intervenovali a mohli uplatnit námitky týkající se usmrcení.
15. V daném případě Soud konstatuje, že Meliha Erdoganová, Sinan Erdogan a Bahar Saglamová, členové rodiny zemřelého Ismeta Erdogana, se nepřipojili k trestnímu řízení jako civilní strana. Uvedení stěžovatelé ani nepodali trestní oznámení u vyšetřovacích orgánů. Avšak ve světle výše uvedeného principu, podle něhož jsou vyšetřovací orgány povinny jednat z vlastního podnětu bez vyčkávání na to, až nějaký příbuzný podá trestní oznámení o tom, že někdo byl usmrcen v důsledku použití síly bezpečnostními silami, a s přihlédnutím k tomu, že Yüksel Erdogan, který je otcem Ismeta Erdogana, vstoupil do daného řízení a uplatnil námitky ohledně usmrcení svého syna, má Soud za to, že Meliha Erdoganová, Sinan Erdogan a Bahar Saglamová nebyli povinni připojit se k trestnímu řízení jako civilní strana.
16. Pokud jde o alternativní argument Vlády, že stěžovatelé nedodrželi pravidlo šestiměsíční lhůty, Soud připomíná, že tam, kde stěžovatel použije zjevně existujícího opravného prostředku a teprve později se doví o okolnostech, které způsobí, že se tento opravný prostředek stane neúčinným, je třeba pokládat za počátek šestiměsíční lhůty den, kdy se stěžovatel o uvedených okolnostech dověděl nebo musel dovědět (viz Acar a ostatní a Akay a ostatní v. Turecko /dec./, č. 38417/97 a 36088/97, 27. listopadu 2001 a Paul a Audrey Edwards, v. Spojené království, č. 46477/99, 7. června 2001).
17. V daném případě má Soud za to, že trestní řízení vztahující se k usmrcení příbuzných stěžovatelů v principu skýtalo opravný prostředek, který byli stěžovatelé povinni vyčerpat (viz Acar a ostatní a Akay a ostatní, citováno výše). Soud v této souvislosti poznamenává, že trestní vyšetřování usmrcení příbuzných stěžovatelů bylo zahájeno ihned po incidentu a že dne 22. listopadu 19″ bylo zahájeno trestní řízení proti čtyřem policistům. Avšak výsledkem tohoto řízení bylo zproštění všech obžalovaných viny dne 7. července 2003, asi osm roků a devět měsíců po dni usmrcení. Soud se ve světle závažnosti obvinění domnívá, že podstatné průtahy v řízení zbavily opravný prostředek jeho účinnosti. Soud shledává, že stěžovatelé jednali rozumně, když vyčkali vývoje trestního řízení, než předložili svou stížnost Soudu, a že tato stížnost byla podána v rámci šesti měsíců ode dne, kdy se stěžovatelé dověděli nebo museli dovědět, že opravný prostředek nebude účinný (viz Acar a ostatní a Akay a ostatní, citováno výše).
18. V důsledku toho nelze stížnost odmítnout pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků nebo pro nesplnění šestiměsíční lhůty.
19. Soud konstatuje, že stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále konstatuje, že stížnost není nepřípustná ani ze žádných jiných důvodů. Proto musí být stížnost prohlášena za přípustnou.
20. Meritum věci

21. Podání stran
22. Stěžovatelé především tvrdili, že nebyl učiněn žádný pokus zadržet jejich příbuzné živé. V této souvislosti uváděli, že policisté znali identitu obětí, když dorazili do kavárny, a že existoval předem promyšlený plán je zabít, spíše než je zákonně zatknout. Stěžovatelé dále tvrdili, že existuje několik indikací tohoto plánu, jako například to, že policisté měli na sobě neprůstřelné vesty a že kulky vedly v tělech obětí po vertikální trajektorii. Stěžovatelé dále argumentovali, že tvrzení policie, že došlo k přestřelce, je neopodstatněné, protože žádný z policistů nebyl zraněn. Stěžovatelé tvrdili, že jejich příbuzní byli usmrceni v důsledku použití síly, které nebylo absolutně nezbytné.
23. Pokud jde o vyšetřování vedené v daném případě, stěžovatelé tvrdili, že došlo k závažným pochybením jak ve stadiu předběžného vyšetřování, tak i po řízení vedeném proti policistům. Stěžovatelé v tomto směru uvedli, že prokurátor nebyl přítomen po incidentu, když policisté, kteří se zúčastnili policejní operace, shromažďovali důkazy, takže objektivní důkazy neexistovaly. Kromě toho nebyly učiněny žádné fotografie místa incidentu. Nebyly vyfotografovány ani místnosti. Stěžovatelé si stěžovali na to, že obhlídka místa byla provedena dvacet pět měsíců poté, co byli jejich příbuzní usmrceni. Dále pak tvrdili, že soud první instance zamítl jejich žádosti o rozšíření rozsahu vyšetřování a položení některých otázek obviněným policistům. Závěrem stěžovatelé tvrdili, že řízení proti policistům trvalo nepřiměřeně dlouhou dobu a že obvinění nebyli suspendováni, i když bylo proti nim vedeno trestní řízení.
24. Vláda oproti tomu uvedla, že smrt příbuzných stěžovatelů byla důsledkem použití síly, které nebylo větší než bylo absolutně nutné. Vláda tvrdila, že vnitrostátní soudy zjistily, že policisté zahájili střelbu teprve poté, kdy ji zahájili zemřelí, protože se museli bránit. Vláda dále tvrdila, že jak již prohlásil Porotní soud v Istanbulu dne 7. února 2002, byla smrt důsledkem sebeobrany a v souladu s článkem 16 zákona č. 2559 o povinnostech a zákonných oprávněních policie.
25. Vláda dále tvrdila, že vyšetřování usmrcení příbuzných stěžovatelů a následné trestní řízení vedené proti policistům bylo účinné. V tomto ohledu uvedla, že státní orgány provedly pitvy, balistické zkoušky a obhlídku místa a že soud, předtím než vynesl rozsudek, vzal v úvahu všechny důkazy, zejména balistické zprávy. Závěrem se Vláda vyjádřila k tvrzením ohledně délky trestního řízení proti obviněným policistům a tvrdila, že řízení bylo ukončeno v přiměřené lhůtě s ohledem na složitost případu.
26. Hodnocení Soudu
27. Pokud jde o údajné porušení práva na život Ismeta Erdogana a Elmas Yalcinové
28. Obecné principy
29. Článek 2, který zajišťuje právo na život a stanoví podmínky, za nichž může být zbavení života oprávněné, je jedním z nejdůležitějších ustanovení Úmluvy, od něhož nejsou odchylky možné (viz Velikova v. Bulharsko, č.41488/98, § 68, ECHR 2000-VI). Spolu s článkem 3 zakotvuje jednu z nejdůležitějších hodnot demokratických společností vytvářejících Radu Evropy. Podmínky, za nichž může být zbavení života oprávněné, musí být tudíž vykládány restriktivně (viz Salman v. Turecko /GC/, č. 21986/93, § 97, WCHR 2000-VII). Předmět a účel Úmluvy jako nástroje ochrany jednotlivých lidských bytostí rovněž vyžaduje, aby byl článek 2 interpretován a aplikován tak, aby to učinilo jeho záruky praktickými a účinnými (viz McCann a ostatní v. Spojené království, rozsudek ze dne 27. září 1995, Série A č. 324, str. 45-46, § 146-147).
30. První věta článku 2 § 1 ukládá státu nejen, aby se vzdal úmyslného a nezákonného zbavení života, nýbrž aby také učinil vhodná opatření v rámci svého vnitrostátního právního řádu k zajištění životů těch, kteří podléhají jeho jurisdikci (viz Kilic v. Turecko, č. 22492/93, § 62, ECHR 2000-III). To zahrnuje primární povinnost státu zabezpečit právo na život vytvořením vhodného právního a administrativního rámce k odrazování od páchání trestných činů proti osobě, opírajícího se o donucovací aparát pro prevenci, potlačování a trestání porušování takovýchto ustanovení.

31. Text článku 2 ve svém celku demonstruje, že odstavec 2 primárně nedefinuje situace, za nichž je možné úmyslně usmrcovat jednotlivce, ale popisuje situace, kdy je dovoleno „použití síly“, které může mít za neúmyslný následek zbavení života. Použití síly však nesmí být větší než je „zcela nezbytné“ pro dosažení některých z účelů stanovených v pododstavcích (a), (b) nebo (c). V tomto ohledu použití termínu „zcela nezbytné“ v článku 2 § 2 naznačuje, že musí být proveden přísnější a více donucující test nezbytnosti, než jaký se aplikuje normálně, když se určuje, zda jednání státu je „nezbytné v demokratické společnosti“ ve smyslu odstavce 2 článků 8 až 11 Úmluvy. Zejména použitá síla musí být přísně proporcionální k dosažení cílů stanovených v pododstavcích tohoto článku (viz McCann a ostatní, citováno výše, str. 46, § 148-149).
32. V této souvislosti Soud připomíná, že je citlivý k subsidiární povaze své role, a uznává, že musí být opatrný při přejímání faktů v roli soudu první instance, jestliže se to ukáže jako nevyhnutelné za okolností konkrétního případu (viz například McKerr v. Spojené království /dec./, č. 28883/95, 4. dubna 2000). Tam, kde již proběhlo vnitrostátní řízení, není úkolem Soudu nahradit svým vlastním hodnocením hodnocení faktů vnitrostátními soudy, přičemž platí jako obecné pravidlo, že je povinností těchto soudů hodnotit důkazy, jež mají k dispozici. I když Soud není nálezy vnitrostátních soudů vázán, za normálních okolností zde musí být kogentní elementy, které povedou k odchýlení se od nálezů dosažených těmito orgány (viz, mutatis mutandis, Klaas v. Německo*), rozsudek ze dne 22. září 1993, Série A č. 269, str. 18, § 29-30).
33. Centrální důležitost ochrany poskytované článkem 2 však spočívá v tom, že Soud musí podrobit tvrzení o porušení tohoto ustanovení co nepečlivějšímu přezkoumání a vzít přitom v úvahu nejen jednání agentů státu, kteří skutečně použili síly, ale také všechny okolnosti včetně takových věcí, jakými jsou plánování a řízení přezkoumávaných akcí, i když proběhlo vnitrostátní řízení a vyšetřování (viz Erdogan a ostatní, citováno výše, § 71).
34. Zjištění faktů
35. V daném případě Soud úvodem poznamenává, že mezi stranami není sporu o tom, že příbuzní stěžovatelů byli zastřeleni bezpečnostními silami. Soud však konfrontoval zásadně odlišné výpovědi o tom, jak byli Ismet Erdogan a Elmas Yalcinová usmrceni. Stěžovatelé tvrdili, že policisté vstoupili do kavárny s cílem usmrtit jejich příbuzné a že údajné zjišťování totožnosti bylo pouze záminkou. Oproti tomu Vláda tvrdila, že příbuzní stěžovatelů odmítli předložit své průkazy totožnosti a začali střílet. Vláda přiznala, že zemřeli během přestřelky, během níž policisté jednali v rámci zákona č. 2559 o povinnostech a zákonných oprávněních policie.
36. Soud konstatuje, že k právnímu stanovení faktů došlo během trestního řízení vedeného proti čtyřem policistům před Porotním soudem v Istanbulu. I když některá fakta zůstávají neobjasněná, má Soud za to, že ve světle materiálu, který má k dispozici, existuje dostatečný faktický a důkazní základ pro posouzení případu, přičemž bere za východisko nálezy vnitrostátního soudu (viz Makaratzis v. Řecko /GC/, č. 50385/99. § 47, ECHR 2004-XI a Perk a ostatní v. Turecko, č. 50739/99, § 57, 28. března 2006).

iii. Aplikace obecných principů za okolností daného případu

91. Na základě materiálu, který má k dispozici, Soud konstatuje, že Ismet Erdogan a El- mas Yalcinová byli usmrceni během policejní operace policisty z protiteroristické jednotky Bezpečnostního ředitelství v Istanbulu. V této souvislosti, pokud jde o tvrzení stěžovatelů, že existoval předem připravený plán jejich příbuzné usmrtit, Soud nepokládá ve světle předložených materiálů za dostatečně prokázané, že takovýto plán existoval.
92. Pokud jde o právní rámec určení okolností, za nichž vymahatelé práva mohli použít střelných zbraní, Soud připomíná, že již dříve konstatoval, že právní předpis aplikovatelný v době incidentu, zákon č. 2559, který nabyl účinnosti v roce 1934, se nejeví jako dostatečně zaručující úroveň ochrany práva na život „zákonem“, jaká se vyžaduje v současné době v demokratických společnostech (viz Erdogan a ostatní, citováno výše, 77), ale že rozdíl mezi

relevantním vnitrostátním standardem a standardem předvídaným výrazem „zcela nezbytné“ v článku 2 § 2 Úmluvy není natolik velký, aby mohlo být porušení článku 2 § 1 nalezeno pouze na tomto základě (viz Perk a ostatní, citováno výše, § 60).

93. Při svém hodnocení plánovací a řídící fáze operace z hlediska článku 2 Úmluvy musí Soud náležitě přihlížet ke kontextu, za něhož k incidentu došlo, jakož i ke směru, kterým se situace vyvíjela (viz Andronicou a Constantinou v. Kypr, rozsudek ze dne 9. října 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997-VI, § 182).
94. V této souvislosti Soud konstatuje, že policisté se dostavili na místo incidentu po telefonátu obdrženém policií 29. září 1994, podle něhož měli podezřelí u sebe nejméně jednu střelnou zbraň na veřejném místě v centrální oblasti Istanbulu (viz výše odstavec 9). Vznikl tak stav nouze, který vyžadoval od bezpečnostních sil, aby jednaly velmi rychle.
95. Obdobně jako porotní soud také Soud konstatuje, že za okolností daného případu bylo použití síly bezpečnostními silami přímým důsledkem porušení zákona pocházejícího od zemřelých podezřelých. V této souvislosti Soud konstatuje, že policisté vešli do kavárny, vyzvali civilisty, aby místnosti opustili, a ještě než vyšli vzhůru po schodech k místu, kde se zemřelí nacházeli, vyslovili nezbytné varování. Takže uvedenou operaci je možné pokládat za provedenou při „obraně každé osoby proti nezákonnému násilí“ a při „provádění zákonného zatčení“ ve smyslu článku 2 § 2 Úmluvy.
96. Soud musí proto určit, zda použití síly v daném případu nebylo větší, než bylo zcela nezbytné, a zda bylo přísně proporcionální k dosažení výše uvedených účelů.
97. V očích Soudu je důležité, že Porotní soud v Istanbulu shledal na základě důkazů, které měl k dispozici, prokázaným, že první výstřel vzešel ze strany zemřelých. Jak demonstrují svědecké výpovědi učiněné před istanbulským prokurátorem a před Porotním soudem v Istanbulu, policisté, kteří do kavárny vstoupili, nařídili zemřelým, aby se vzdali, a vyslovili nezbytné varování předtím, než začala přestřelka, a střelbu zahájili až poté, co na ně bylo vystřeleno (viz výše odstavce 22, 26, 34 a 48).
98. Za okolností daného případu Soud akceptuje, že když policisté vstoupili do kavárny a byli konfrontováni se střelbou pocházející od podezřelých, byli přesvědčeni, že je nezbytné ve střelbě pokračovat, dokud podezřelí nepřestanou střílet (viz Perk a ostatní, citováno výše, § 68). V této souvislosti Soud poznamenává, že podle zpráv o balistických zkouškách pět z kulek nalezených na místě incidentu bylo vystřeleno ze zbraní nalezených poblíž mrtvých těl podezřelých a že všechny výstřely policistů byly vypáleny z velké vzdálenosti (viz výše odstavce 18 a 57).
99. Dále se Soud domnívá, že není nutné spekulovat o možnosti nepoužití nesmrtících metod bezpečnostními silami za účelem zatčení zemřelých. V této souvislosti Soud připomíná, že v případech Andronicou a Constantinou a Perk a ostatní, kdy příbuzní stěžovatelů byli usmrceni v důsledku použití síly bezpečnostními silami, konstatoval, že nemůže vzdáleně nahradit svým vlastním hodnocením situace hodnocení situace policisty, kteří museli reagovat v horké chvíli. Soud dále má za to, že konstatovat něco jiného by znamenalo naložit na stát a na jeho výkonný personál při výkonu jeho povinnosti nerealistické břemeno, možná i za cenu ohrožení jeho života a životů jiných (viz Andronicou a Constantinou, citováno výše, § 192 a Perk a ostatní, citováno výše, § 72). Soud nevidí důvod dospět v tomto případu k odlišnému závěru, když policisté museli jednat rychle, konfrontováni s ozbrojenými podezřelými na veřejném místě.
100. Soud se tudíž domnívá, že použití smrtící síly za daných okolností, i když je to politováníhodné, nepřekročilo to, co bylo „zcela nezbytné“ za účelem sebeobrany a při provádění zákonného zatčení a nebylo ze strany žalovaného státu porušením jeho závazků podle článku 2 § 2 písm. a) Úmluvy.
101. Z toho plyne, že nebyl porušen článek 2 Úmluvy, pokud jde o usmrcení Ismeta Erdogana a Elmas Yalcinové.
102. Pokud jde o údajnou neadekvátnost vyšetřování
103. Obecné principy

104. Soud již konstatoval, že závazek chránit právo na život podle článku 2 Úmluvy ve spojení s obecnou povinností státu podle článku 1 Úmluvy „přiznat každému, kdo podléhá jeho jurisdikci, práva a svobody uvedené v Úmluvě“, implicitně vyžaduje, aby existovala určitá forma účinného úředního vyšetřování, když byl jednotlivec usmrcen v důsledku použití síly za účelem zabezpečit účinnou implementaci vnitrostátního práva, které chrání právo na život, a v těch případech, které zahrnují státní agenty či orgány, zajistit jejich přičitatelnost za usmrcení, k nimž došlo v rámci jejich odpovědnosti (viz výše odstavec 73).
105. Aby vyšetřování údajného nezákonného usmrcení agenty státu bylo účinné, lze obecně pokládat za nezbytné, aby osoby odpovědné za vedení vyšetřování byly nezávislé na osobách, které se na tomto incidentu podílely (viz Gülec v. Turecko, rozsudek ze dne 27. července 1998, Reports 1998-IV, § 81-82 a Ogur v. Turecko /GC/, č. 21594/93, § 91-92, ECHR 1999-III). To znamená nejen absenci hierarchického či institucionálního spojení, nýbrž také praktickou nezávislost (viz například Ergi v. Turecko, rozsudek ze dne 28. července 1998, Reports 1998-IV, § 83-84).
106. Vyšetřování musí být také účinné v tom smyslu, že povede k určení, zda použití síly v takovýchto případech bylo či nebylo za daných okolností oprávněné (viz Kaya v. Turecko, rozsudek ze dne 19. února 1998, Reports 1998-1, str. 324, § 87), a že může vést k identifikaci a potrestání odpovědných osob (Ogur, citováno výše, § 88). Toto není povinností výsledku, nýbrž prostředků. Příslušné orgány musí předem učinit racionální kroky, které jsou v jejich pravomoci, aby zajistily důkazy týkající se incidentu, včetně inter alia výpovědi očitého svědka, soudní důkazy a tam, kde je to nutné, i pitvu, která poskytne kompletní a přesný záznam o zranění, a objektivní analýzu klinických nálezů, včetně příčiny smrti (ohledně pitvy viz Salman, citováno výše, § 106, ohledně svědků viz Tanrikulu v. Turecko /GC/, č. 23763/94, § 109, ECHR 1999-IV, ohledně soudních důkazů viz Gül v. Turecko, č. 22676/93, § 89, 14. prosince 2000). Každý nedostatek ve vyšetřování, který naruší jeho způsobilost zjistit příčinu smrti nebo odpovědnost osob, bude znamenat nebezpečí nedodržení tohoto standardu.
107. Požadavek pohotovosti a racionální rychlosti je v tomto kontextu implicitní (viz Yasa v. Turecko, rozsudek ze dne 2. září 1998, Reports 1998-VI, str. 2439-2440, § 102-104; Cakici v. Turecko /GC/, č. 23657/94, § 80-87 a 106, ECHT 1999-IV; Tanrikulu, citováno výše, § 109 a Mahmut Kaya v. Turecko, č.22535/93, § 106-107, ECHR 2000-III). Je třeba akceptovat, že zde mohou vyvstat překážky či potíže, které budou bránit v určité situaci postupu při vyšetřování. Avšak promptní reakce příslušných orgánů při vyšetřování smrtící síly může být obecně pokládána jako podstatná pro udržení důvěry veřejnosti v jejich respektování právního státu a pro zabránění jakémukoliv zdání koluze či tolerance protiprávních jednání (viz Avsar v. Turecko, č. 25657/94, § 395, ECHR 2001-VII /extrakty/).
108. Aplikace obecných principů za okolností daného případu
109. V daném případu bylo vyšetřování incidentu skutečně provedeno istanbulským prokurátorem. Došlo však při něm k důležitým pochybením při vedení vyšetřování.
110. Mezi těmito nedostatky však Soud zejména překvapilo, že prokurátor, který si prohlédl místo incidentu dne 29. září 1994, nezajistil důkazy, které byly důležité pro určení, zda zemřelí někdy použili zbraně, které byly na místě incidentu nalezeny. Policisté vzali otisky zemřelých v jeho přítomnosti, což následně zabránilo soudním znalcům prozkoumat v tomto ohledu ruce zemřelých. Kromě toho, střelné zbraně údajně použité zemřelými nebyly nikdy podrobeny analýze otisků prstů, aby se zjistilo, zda tyto zbraně někdy byly či nebyly použity zemřelými.
111. Kromě toho, vyšetřovací orgány nevyfotografovaly místo incidentu, ani nevypracovaly náčrty interiéru či exteriéru místností, ani nevypracovaly plánek ukazující postavení každého člena bezpečnostních sil v kavárně v čase střelby. Náčrt místa incidentu byl vyhotoven až 22. října 1996 znalcem po obhlídce kavárny Porotním soudem v Istanbulu, která byla po incidentu renovována. Kromě toho, jeden z policistů, který se operace zúčastnil, A.B., se také zúčastnil první prohlídky místa incidentu s prokurátorem a byly mu vydány kulky, nábojnice a dvě střelné zbraně, které byly nalezeny poblíž zemřelých policisty, kteří zemřelé usmrtili.

112. Soud je toho názoru, že výše uvedené prvky odhalují významný defekt na spolehlivosti a zevrubnosti této části vyšetřování. Soud proto přezkoumal, zda to bylo napraveno při vyšetřování vedeném porotním soudem během trestního řízení.
113. Soud připomíná, že za normálních okolností trestní proces s kontradiktomím postupem před nezávislým a nestranným soudcem musí být pokládán za poskytující nejsilnější záruky účinného postupu při hledání faktů a přisuzování trestní odpovědnosti (viz McKerr, citováno výše, § 134). Nelze však vyloučit, například, že defekty vyšetřování mohou narušit způsobilost soudu určit odpovědnost za smrt (viz Salman, citováno výše, § 106-109 ohledně neadekvátních postupů při pitvě a Kilic v. Turecko, č. 22492/93, § 79-83, ECHR 2000-III, kde neměly důkazy předložené soudu vazbu na podezřelé z usmrcení).
114. V daném případu má Soud za to, že výše uvedené nedostatky byly zásadní; to znamená, že jejich účinkem bylo narušení způsobilosti Porotního soudu v Istanbulu určit odpovědnost za usmrcení Ismeta Erdogana a Elmas Yalcinové.
115. Nicméně Soud nachází i další pochybení v řízení před Porotním soudem v Istanbulu. Za prvé, během řízení před tímto soudem bylo vyslechnuto pouze šest svědků. Tři z těchto šesti osob byli policisté z protiteroristické jednotky, kteří se zúčastnili výše uvedené policejní operace. Jednou z nich byla majitelka kavárny, která během incidentu v kavárně nebyla. Ze spisu vyplývá, že soud stejně jako prokurátor neučinili žádné další opatření k identifikaci možných svědků, jako například majitelů sousedních obchodů.
116. Za druhé, Porotní soud v Istanbulu provedl obhlídku na místě až 11. října 1996. Tohoto data, když soud konečně provedl inspekci, obvinění policisté se jí nezúčastnili, čímž zpochybnili spolehlivost závěrů vyvozených z inspekce, protože v interiéru kavárny se v době usmrcení nacházeli pouze policisté. Kromě toho porotní soud neobjasnil životně důležitou otázku možnosti použití nesmrtících metod během operace.
117. Závěrem je třeba konstatovat, že v řízení došlo ke značným průtahům. Soud odročil ústní jednání téměř na šest měsíců, když Bezpečnostní ředitelství v Istanbulu nedoručilo Porotnímu soudu v Istanbulu zbraně obviněných policistů navzdory jeho neustálým žádostem. Porotní soud rovněž odročil řízení mezi 24. březnem 1999 a 27. březnem 2001, protože zbraň zesnulého policisty nebyla doručena soudu. Soud poznamenává, že pochybení příslušných orgánů při doručování zbraní policistů soudu první instance nelze přičíst stěžovatelům. Za okolností daného případu má Soud za to, že uvedené řízení, které trvalo osm let a devět měsíců, nelze pokládat za promptní reakci státních orgánů při vyšetřování tvrzeného zbytečného a disproporcionálního použití síly.
118. Takže s přihlédnutím k době trvání a k nedostatkům trestního vyšetřování a soudnímu řízení v tomto případu dospívá Soud k závěru, že byl porušen procesní závazek státu podle článku 2 Úmluvy.
119. Z toho plyne, že v tomto ohledu byl porušen článek 2.

III. Aplikace článku 41 Úmluvy

117. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění“

118. Stěžovatelé nepředložili žádný požadavek na spravedlivé zadostiučinění podle článku 41 Úmluvy ve spojení s ustanovením 60 Jednacího řádu Soudu. Soud se domnívá, že není důvodu jim přiznat nějakou částku podle článku 41 Úmluvy (viz Ciucci v. Itálie, č. 68345/01, § 33, 1. června 2006).

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Rozhoduje jednomyslně vyškrtnout případ ze seznamu, pokud byl předložen jménem Ramazana Erdogana a Rasidiye Erdoganové ohledně usmrcení Fuata Erdogana;
2. Prohlašuje jednomyslně stížnost za přípustnou, pokud byla předložena Yükselem Erdoganem, Meliha Erdoganovou, Sinaném Erdoganem, Bahar Saglamovou, Sinasi Yalcinem, Yalcinem a Ali Yalcinem;
3. Konstatuje šesti hlasy k jednomu, že nebyl porušen článek 2 Úmluvy, pokud jde o smrt Ismeta Erdogana a Elmas Yalcinové;
4. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 2 Úmluvy pokud jde o vyšetřování provedené vnitrostátními orgány.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 15. února 2007 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. M. ZUPANČIČ

předseda

1. QUESADA

tajemník sekce

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohový sešit XXXIX-XL/2004, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 15473/89, str. 2.